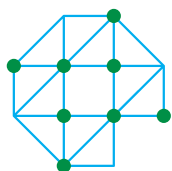

Hulpvragen voor het selecteren van bouwstenen

Input voor de Toolkit

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

 docentprofessionalisering

Hulpvragen voor het selecteren van bouwstenen

Input voor de Toolkit

Dit document bevat hulpvragen voor elke bouwsteen uit het bouwstenenrapport.¹ De hulpvragen zijn bedoeld om bouwstenen te selecteren bij een professionaliseringsactiviteit (bijvoorbeeld een workshop, module of cursus). Ontwerpteam kunnen de hulpvragen gebruiken om de inhoud van hun professionele ontwikkelingsactiviteiten vorm te geven. Waar wil je aan werken? Welke bouwstenen zijn daarvoor nodig? Op welke manier ga je een bouwsteen toepassen in je ontwerp? Daarnaast kan een leidinggevende of HR de bouwstenen gebruiken om bestaande professionaliseringsactiviteiten te analyseren: welke bouwstenen zijn er al gebruikt in de professionele ontwikkeling van docenten? Tot slot kunnen docenten nagaan hoe hun eigen professionele ontwikkeling is vormgegeven: welke bouwstenen gebruik je voor je eigen professionalisering? Welke bouwstenen kunnen jouw eigen professionaliteit verbreden en/of verdiepen?

Bouwstenen selecteren

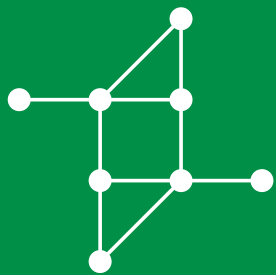
De hulpvragen geven ondersteuning bij het maken van een selectie van bouwstenen. Dat betekent dat niet alle vragen van één bouwsteen bevestigend beantwoord hoeven te worden voordat een bouwsteen geselecteerd kan worden; het gaat voornamelijk om de argumentatie bij de gemaakte keuzes.

Voor het ontwerp van de proeftuinen van het Versnellingsplan zijn met name de bouwstenen in de categorieën 'Inhoud', 'Vorm/didactiek' en 'Docentkenmerken' van belang. Dit zijn als het ware de knoppen waar de ontwerpers van proeftuinen aan kunnen draaien. Daarom geven we bij elk van deze bouwstenen steeds een voorbeeld om te laten zien hoe een ontwerp met deze bouwsteen eruit kan zien.

De bouwstenen in de categorie 'Kenmerken van de organisatie' zijn voor effectieve professionalisering zeker van belang, maar meer van toepassing op instellingsniveau. Ze vallen vaak buiten de directe beïnvloedingsfeer van proeftuinontwerpers. Het Versnellingsplan heeft daarom de integrale ICT-bewegingssensor ontwikkeld om een gezamenlijk gesprek over docentprofessionalisering met ICT op meerdere niveaus binnen de instelling te stimuleren.² In dit document geven we bij elk organisatiekenmerk een verwijzing naar de integrale ICT-bewegingssensor om te laten zien hoe het instrument al deze kenmerken bevat.

¹ Versie 2.0, januari 2021

² Zie voor meer informatie: www.versnellingsplan.nl/publicatie/de-integrale-ict-bewegingssensor

Toolkit Bouwstenen voor effectieve docentprofessionalisering

Versie 1.0

**Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT**

Auteurs

Kees Ritmeester

Wieteke Boulogne

Met dank aan alle zoneleden van de zone

Docentprofessionalisering en MSG Sustainable Strategies

Betrokken onderzoekers

Dorien Hopster-den Otter

Marlies ter Beek

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Boulogne, W., & Ritmeester, C.J.B. (2021). Toolkit Bouwstenen voor effectieve docentprofessionalisering in het hoger onderwijs. Versie 1.0. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Docentkenmerken

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Individuele behoeftes en interesses	De vorm en de inhoud van de professionalisering sluiten aan op persoonlijke, individuele behoeftes en interesses van docenten ten aanzien van wat en hoe zij willen leren.	<ul style="list-style-type: none"> › Zijn de activiteiten binnen de professionalisering expliciet afgestemd op de verschillende behoeftes en interesses van de docenten? › Is er maatwerk voor individuele docenten? › Zijn de docenten betrokken bij het bepalen van de inhoud van de professionalisering? <p>VOORBEELD Voorafgaand aan de professionalisering komen de persoonlijke behoeftes en interesses aan bod in een kennismakingsgesprek en wordt er bepaald hoe de professionalisering kan worden afgestemd op de individuele docent.</p>
	Voorkennis	De kennisbasis en competenties die docenten al aan het begin van het professionaliseringstraject hebben met betrekking tot onderwijsinnovatie met ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Is de aanwezige voorkennis van docenten geïnventariseerd? › Is het ontwerp van de professionalisering afgestemd op de geïnventariseerde voorkennis van de docenten? › Is er sprake van differentiatie binnen de professionalisering om tegemoet te komen aan de verschillen (in voorkennis) tussen docenten? <p>VOORBEELD De eerste bijeenkomst start met een pitch van 5 minuten waarin docenten aangeven wat ze al van het onderwerp weten en wat ze graag willen leren. Vervolgens worden de docenten op basis van hun voorkennis in drie groepen verdeeld: beginners, gevorderden en experts.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Self-efficacy	Het geloof in het eigen kunnen van docenten met betrekking tot het in de praktijk implementeren van onderwijsinnovatie met ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Reflecteren docenten tijdens de professionalisering actief op hoe zij over hun eigen kennis en vaardigheden oordelen? › Roept professionalisering die gericht is op onderwijsinnovatie met ICT niet teveel onzekerheid op, omdat het vraagt om een ander manier van denken en doen? › Is er onderscheid in het benaderen van docenten met een hoge en met een lage self-efficacy op het gebied van onderwijsinnovatie met ICT? (docenten die zeggen: dit kan ik niet?) <p>VOORBEELD Tijdens de professionalisering wordt inzicht verkregen in het geloof in eigen kunnen van de docenten, door middel van een werkvorm, interview of vragenlijst. Vervolgens worden er individuele gesprekken gehouden met docenten die een lage self-efficacy hebben.</p>
	ICT-geletterdheid	Het vermogen om goed geïnformeerd en berekend beslissingen te nemen over de inzet van bestaande technologieën die het leren en lesgeven verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> › Houdt de professionalisering rekening met instrumentele vaardigheden, informativaardigheden, mediavaardigheden en/of computational thinking van docenten? › Houdt de professionalisering rekening met de mate waarin docenten onderwijskundig kunnen onderbouwen waarom het inzetten van bepaalde ICT-middelen in hun specifieke context zou leiden tot de gewenste of andere leeropbrengsten? <p>VOORBEELD De professionalisering besteedt expliciet aandacht aan docenten ondersteunen bij het onderbouwen waarom en hoe zij digitale peerfeedback willen gaan inzetten in hun onderwijs, omdat bij aanvang bleek dat docenten dit moeilijk onder woorden konden brengen.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Motivatie	De bereidheid om te leren en het onderwijs met ICT te innoveren. We kunnen een onderscheid maken tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Intrinsieke motivatie gaat over de persoonlijke beweegredenen om deel te nemen aan een professionaliseringstraject en om te willen ontwikkelen op het gebied van onderwijsinnovatie met ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Houdt de professionalisering rekening met verschillende beweegredenen voor deelname? › Heeft de professionalisering expliciet aandacht voor het stimuleren van de persoonlijke beweegredenen van docenten om deel te nemen (intrinsieke motivatie)? › Maakt de professionalisering deel uit van HR-beleid, bijvoorbeeld in de vorm van een waarderingmechanisme (extrinsieke motivatie)? <p>VOORBEELD De professionalisering sluit aan bij de vragen en behoeften van docenten uit de praktijk en laat zien wat de meerwaarde van het thema is voor het onderwijs van de docent.</p>
	Professionele identiteit	De kernopvattingen van een docent over wat goed docentschap inhoudt, zoals hoe een docent zich dient te gedragen, wat zijn/haar rol is en welke activiteiten hierbij passen.	<ul style="list-style-type: none"> › Is er tijdens de professionalisering expliciet aandacht voor de professionele identiteit van de docent (zoals: wat houdt het in om een goede docent te zijn)? › Sluit de professionalisering aan bij de opvattingen van docenten over goed docentschap? › Oefent de professionalisering actief invloed uit op de opvattingen van docenten, zodanig dat docenten het geleerde gaan gebruiken in de eigen onderwijspraktijk? <p>VOORBEELD Tijdens de professionaliseringsactiviteit reflecteren docenten op de consequenties als ze het thema gaan toepassen in hun onderwijs.</p>

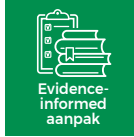

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Teacher beliefs	De overtuigingen van docenten over wat goed onderwijs is, hoe studenten leren en de rol en meerwaarde van ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Gaat de professionalisering in op de persoonlijke overtuigingen over goed onderwijs en hoe studenten leren, waar mogelijk met het gebruik van ICT? › Brengt de professionalisering aan het begin de teacher beliefs in kaart? <p>VOORBEELD De professionalisering start met een werkvorm waarin docenten hun eigen overtuigingen over goed onderwijs en het leren van studenten moeten expliciteren.</p>
	Ervaren autonomie	De mogelijkheid en het vermogen dat docenten ervaren om beslissingen te nemen binnen hun sectie en onderwijsinstelling (agency).	<ul style="list-style-type: none"> › Mogen docenten hun eigen leer- en ontwikkeldoelen bepalen? › Kunnen docenten binnen hun werkomgeving zelf bepalen hoe, wanneer en op welk thema zij zichzelf willen ontwikkelen? › Hebben docenten ruimte om hun leertraject te bepalen, bijvoorbeeld over hoe ze hun leerdoelen kunnen bereiken binnen de sectie, faculteit, universiteit? › Kunnen docenten beslissingen nemen over de implementatie van het geleerde in de opleiding of onderwijsinstellingen? <p>VOORBEELD Een docent besluit om in zijn onderwijs met studenten digitale peerfeedback toe te passen.</p>

Kenmerken van de professionalisering: Vorm/didactiek

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Actief leren	Iedere leeractiviteit waaraan docenten actief deelnemen of waarbij ze op een actieve manier betrokken zijn bij de inhoud en vorm van de eigen professionalisering, in plaats van de leeractiviteiten op een passieve manier te ondergaan.	<ul style="list-style-type: none"> › Leveren docenten zelf een actieve bijdrage aan hun professionalisering? › Zijn er actieve werkvormen waarin docenten met de leerstof aan de slag gaan, zoals ervaringen bespreken, observeren, feedback geven en discussies voeren? › Is er sprake van een mix van leeren werkvormen, zoals formeel en informeel leren? <p>VOORBEELD Tijdens een professionaliseringstraject bespreken docenten hun eigen ervaringen, observeren ze collega's, en zijn er peerfeedback-sessies.</p>
	Samenwerkend leren	Groepen docenten (en andere betrokkenen) werken samen aan bepaalde doelen, bijvoorbeeld in de vorm van professionele leergemeenschappen of netwerken (zoals ontwerpteam, datateams en multidisciplinaire teams).	<ul style="list-style-type: none"> › Vraagt de professionaliseringsactiviteit docenten om samen aan een gezamenlijk doel te werken? › Is er sprake van wederzijdse afhankelijkheid van elkaar? › Zijn docenten gezamenlijk werkzaam in een formele setting, zoals een ontwerpteam, professionele leergemeenschap of datateam? › Is er sprake van een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel voor professionalisering? <p>VOORBEELD Binnen een professionele leergemeenschap (PLG) is samenwerking tussen de docenten voorwaardelijk voor succes.</p>
	Doel helder formuleren	Het moet helder zijn wat het doel van de professionalisering is en in welke mate deze doelen de onderwijspraktijk en het leren van studenten verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> › Zijn er heldere leerdoelen en succescriteria voor de docenten geformuleerd? › Hebben docenten inspraak bij het vaststellen van de leerdoelen? › Zijn de doelen gericht op het verbeteren van de onderwijspraktijk en het leren van studenten, in plaats van alleen op het verbeteren van de kennis en vaardigheden van docenten?

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Relateren aan de eigen praktijk	Door de inhoud van de professionalisering te relateren aan de context waarin docenten lesgeven, wordt de transfer naar de praktijk bevorderd.	<p>VOORBEELD In een professionaliseringstraject wordt tijdens de eerste sessie aan docenten gevraagd welke onderwijskundige doelen zij hiermee willen bereiken. Het al dan niet behalen van deze doelen wordt na afloop geëvalueerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> › Gaat de professionalisering expliciet uit van de eigen vragen en ervaringen die docenten hebben vanuit hun onderwijs? › Wordt er in de professionalisering gebruik gemaakt van relevante praktijkvoorbeelden (bijvoorbeeld video's van lessen, observatie van collega's of voorbeelden van curriculummateriaal)? › Daagt de professionalisering uit om kennis te nemen van de praktijken van collega's uit de eigen of aanpalende vakgebieden om zo de eigen praktijk te verrijken en verdiepen? › Omvat de professionalisering authentieke leersituaties waarin docenten de geleerde theorie in praktijk kunnen brengen? › Kunnen docenten tijdens de professionalisering leren in onderwijslabs, inspirerende omgevingen of op andere werkplekken? › Krijgen docenten tijdens de professionalisering de gelegenheid om het geleerde toe te passen in hun eigen onderwijspraktijk? <p>VOORBEELD In de professionalisering hebben docenten hun opgedane kennis over blended onderwijs omgezet in een blended onderwijsontwerp dat ze implementeren en evalueren in hun eigen lessen.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Langlopende en doorlopende professionalisering	Effectieve professionalisering heeft een langere looptijd en is doorlopend. Het beperkt zich dus niet tot een eenmalige activiteit gedurende een beperkt aantal uren, maar moet bekeken worden vanuit het perspectief van een doorlopende professionele ontwikkeling van docenten.	<ul style="list-style-type: none"> › Bestaat de professionalisering uit meer dan één bijeenkomst? › Is de professionalisering met een langetermijnvisie opgesteld? › Is er rekening gehouden met de tijd die nodig is om de opgestelde leerdoelen binnen de professionalisering te behalen? › Is er voldoende tijd om het geleerde toe te passen, te oefenen en te reflecteren op nieuw aangeleerde onderwijsstrategieën? <p>VOORBEELD Docenten werken gedurende een jaar in ontwerpteams aan de herontwikkeling van het vak statistiek. In deze periode komen ze elke twee weken bij elkaar.</p>
	Leren door te experimenteren met ICT	De ruimte voor docenten om nieuwe ICT-vaardigheden op te doen en digitale tools uit te proberen.	<ul style="list-style-type: none"> › Hebben docenten de mogelijkheid om nieuwe ICT-vaardigheden op te doen en digitale tools uit te proberen? › Kunnen docenten veilig experimenteren met ICT, zonder risico's op fouten te maken? <p>VOORBEELD Docenten kunnen in een simulatie of game hun nieuwe ICT-vaardigheden oefenen.</p> <p>VOORBEELD Docenten experimenteren met nieuwe vormen van online toetsing in een simulatie of game-omgeving, waarbij zij zelf in een online omgeving de toets maken om te bepalen of dit geschikt is voor gebruik bij studenten.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Evidence-informed aanpak	Een benadering waarbij zowel praktijkkennis als kennis uit onderzoek wordt benut om de professionalisering vorm te geven.	<ul style="list-style-type: none"> › Is het ontwerp van de professionalisering gebaseerd op een bestaande (leer)theorie? › Bevat de professionalisering een theory of improvement? D.w.z., een goed gevalideerde en expliciete redenering over waarom de interventie zal bijdragen aan de gewenste leerresultaten van docenten (verandertheorie) en/of studenten (onderwijstheorie). › Is er gebruik gemaakt van wetenschappelijke effectiviteitsstudies naar professionalisering met eenzelfde aanpak? <p>VOORBEELD Een professionaliseringstraject over digitaal formatief toetsen bestaat uit vijf sessies, gebaseerd op de vijf stappen van de formatieve toetscyclus zoals bekend uit literatuur. Elke sessie is opgebouwd aan de hand van effectieve strategieën uit de literatuur.</p>
	Gebruik van technologie	Het vormgeven van professionalisering van docenten met behulp van ICT, met het doel het leren te verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> › Is er technologie ingezet voor het ontwerp en de uitvoering van de cursus? › Vindt (een deel van) de professionalisering online plaats? › Kunnen docenten digitaal samenwerken tijdens de professionalisering? › Vergroot de gebruikte technologie de interactie tussen de docenten (bijv. videoconferenties, groepsdiscussies, fora)? <p>VOORBEELD Docenten kijken online video's van lessen van de overige docenten en geven daar tijdens een online meeting feedback op.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Ondersteuning van experts	De professionalisering wordt uitgevoerd of ondersteund door experts op het terrein van onderwijsinnovatie met ICT. Bijvoorbeeld onderwijsdeskundigen die als coach of mentor optreden, ICT- of vakinhoudelijke experts of andere deskundigen waaronder onderzoekers en ontwerpers.	<ul style="list-style-type: none"> › Zijn er experts die docenten begeleiden en verdieping geven tijdens de professionalisering waardoor je nieuwe inzichten opdoet? › Hebben docenten tijdens de professionalisering directe toegang tot hulp van (externe) experts? › Wordt het product van de professionalisering (bijvoorbeeld een lessenreeks) ter evaluatie voorgelegd aan collega's met veel ervaring op het gebied van het professionaliserings-thema? <p>VOORBEELD Een hoger onderwijsinstelling heeft een onderwijskundig expertise center waar professionaliseringsactiviteiten ontworpen en uitgevoerd worden. De medewerkers raadplegen altijd inhoudelijk experts voor advies.</p>

Kenmerken van de professionalisering: inhoud

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Vakinhoud	Kennis en vaardigheden uit een specifiek vakgebied, bijvoorbeeld feiten, concepten, theorieën en beginselen.	<ul style="list-style-type: none"> › Is de vakinhoud van de docenten een expliciet onderdeel in de professionalisering? › Draagt de professionalisering bij aan de doorontwikkeling van het kennisbasis van het vak? › Gaat het behalve om het aanleren van een nieuwe kennis en/of vaardigheid (bijv. het gebruik van een tool) ook om een verdieping van het vak(concept)? › Is de professionalisering niet uitsluitend gericht op de vakinhoud? <p>VOORBEELD In een professionaliseringstraject van wiskundedocenten over het thema formatief toetsen is er specifiek aandacht voor de misconcepties en theorieën van studenten bij wiskunde.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Vakdidactiek	De specifieke didactiek die nodig is voor de vakinhoud die de docent onderwijst. Dit bevat de manier van kennisoverdracht, het aanleren van vaardigheden en inzicht in het onderwijs, en het ondersteunen van studenten in hun eigen ontwikkeling.	<ul style="list-style-type: none"> › Draagt de professionalisering bij aan de doorontwikkeling van theorieën ten aanzien van vakdidactiek? › Gaat de professionalisering over bestaande opvattingen met betrekking tot het 'goed' aanleren van een specifiek vak? › Is de professionalisering expliciet gericht op wat studenten lastig vinden tijdens het leren van een specifiek vak? <p>VOORBEELD In een professionaliseringstraject gericht op het gebruik van VR-brillen gaat het over hoe de docent Zorg en Welzijn deze VR-brillen kan inzetten om veelgemaakte fouten van studenten in slecht-nieuwsgesprekken te verbeteren.</p>
	Kennis over technologie	Kennis over (innovaties op het gebied van) ICT en de mogelijke toepassingen hiervan voor het onderwijs en het leren van studenten.	<ul style="list-style-type: none"> › Heeft de professionalisering betrekking op kennis over (innovaties op het gebied van) ICT en de mogelijke toepassingen hiervan voor het onderwijs en het leren van studenten? › Leren docenten welke mogelijkheden de ICT-toepassing heeft voor hun vakinhoud en vakdidactiek? › Leren docenten onderbouwen waarom de ICT-toepassing zou leiden tot gewenste leeropbrengsten? <p>VOORBEELD Docenten leren digitale peerfeedback toepassen in hun eigen onderwijs met behulp van een digitaal peerfeedbacksysteem. Ze leren enerzijds dit systeem te gebruiken en anderzijds de meerwaarde onder woorden te brengen voor de keuze van digitale peerfeedback in hun onderwijs.</p>

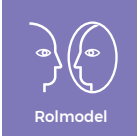

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Ethiek	Een reflectie op de (mogelijke) impact van de inzet van ICT ten behoeve van onderwijsinnovatie op de waarden die worden nagestreefd in het onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> › Heeft de professionalisering expliciet aandacht voor de ethische vragen die onderwijsinnovatie met ICT kan oproepen? › Gaan docenten tijdens de professionalisering reflecteren op onderwijsinnovatie met ICT vanuit waarden als vrijheid, privacy, rechtvaardigheid en autonomie? › Bevat de professionalisering informatie over het veilig omgaan met en opslaan van data/studentgegevens? › Gaat de professionalisering in op inclusiviteit? › Is er aandacht voor de belangen van studenten met verschillende achtergronden of kenmerken? <p>VOORBEELD Docenten leren een visie te formuleren over hoe zij de balans zien tussen enerzijds veiligheid en privacy van data-gegevens over studenten en anderzijds de kwaliteit van het geboden onderwijs.</p>

Kenmerken van de organisatie

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Visie op onderwijsinnovatie met ICT	Een heldere visie op de relevantie en toegevoegde waarde van ICT en de inzet ervan voor onderwijsinnovatie.	<ul style="list-style-type: none"> › Is er een organisatiebrede visie geformuleerd op onderwijsinnovatie met ICT? › Zijn docenten, studenten en/of het werkveld betrokken bij de totstandkoming van deze visie? › Heeft de visie draagvlak binnen de instelling? › Zijn docenten op de hoogte van de visie van de instelling met betrekking tot onderwijsinnovatie met ICT? › Sluit de professionalisering aan op de visie van de instelling? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Visie en beleid, indicator Visie op onderwijs en onderwijsinnovatie met ICT.</p>
	Beleid van de instelling	De vertaling van een visie naar beleid met heldere doelen voor de inzet van onderwijsinnovatie met ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Sluit de professionalisering aan op het beleid en de doelstellingen van de instelling en het landelijk beleid? › Zijn er centrale afspraken gemaakt over hoe het ontwerp van de professionalisering voor medewerkers ingericht wordt? › Is de professionalisering ingebed in een langetermijnplan binnen de instelling? › Is het professionaliseringsbeleid gericht op zowel beginnende als meer ervaren docenten? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Visie en beleid, indicatoren Beleid: Doelstellingen, Sturing, Monitoring van ontwikkeling, Professionalisering en waardering.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Cultuur om te leren	De werksfeer, overtuigingen, percepties, verantwoordelijkheden, relaties en doelen gericht op de doorlopende ontwikkeling van docenten.	<ul style="list-style-type: none"> › Is er sprake van een bevorderende leercultuur binnen de instelling? › Is er ruimte voor kritische reflectie? › Is er ruimte voor docenten om van en met elkaar te leren en innovatieve experimenten uit te voeren? › Is er ruimte voor samenwerking en wederzijds vertrouwen? › Voeren medewerkers feedbackgesprekken met elkaar? › Delen medewerkers hun ervaringen met betrekking tot professionaliseringsactiviteiten? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Leiderschap, indicator Cultuur om te leren en experimenteren.</p>
	ICT-infrastructuur	De faciliteiten, leermiddelen en ondersteuning die nodig zijn om ICT te integreren in het onderwijs en de bijbehorende professionalisering.	<ul style="list-style-type: none"> › Hebben docenten altijd en overal toegang tot de ICT-infrastructuur van de instelling? › Is er ondersteuning op het vlak van ICT-gebruik beschikbaar? › Is ondersteuning op het vlak van onderwijsontwerp (met het gebruik van ICT) beschikbaar? › Is de hardware en software up-to-date en kunnen deze veilig gebruikt worden? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler ICT-infrastructuur, indicatoren Software, Hardware, ICT- en onderwijskundige ondersteuning.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
	Aanmoedigen en stimuleren	De mate waarin formele en informele leiders docenten aanmoedigen en stimuleren om hun onderwijs te innoveren met behulp van ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Fungere formele en/of informele leidinggevend als kartrekker met betrekking tot ICT-gebruik binnen de instelling (denk aan: vakgroep leidinggevend, onderwijscoördinatoren, decanen, opleidingsdirecteuren, collega's)? › Zorgen deze kartrekkers dat alle medewerkers (de enthousiaste voorlopers, de achterlopers en de middenmoot) meegaan in de ontwikkelingen? › Starten leidinggevend professionaliseringsactiviteiten op en helpen zij deze op gang te houden? Monitoren zij ook actief de voortgang hiervan? › Is er sprake van gedeeld leiderschap tussen formele en informele leiders? › Betrekken leidinggevend docenten actief bij onderwijsinnovaties? › Zorgen leidinggevend ervoor dat de onderwijsvisie van de instelling en de dagelijkse onderwijspraktijk van docenten op elkaar aansluiten? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Leiderschap, indicator Kartrekkers.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
 Rolmodel	Rolmodel	De mate waarin formele en informele leiders fungeren als rolmodellen ten aanzien van onderwijsinnovatie met ICT.	<ul style="list-style-type: none"> › Fungeren formele en/of informele leidinggevers als inspirerend voorbeeld met betrekking tot ICT-gebruik binnen de instelling (denk aan: vakgroep leidinggevers, onderwijscoördinatoren, decanen, opleidingsdirecteuren, collega's)? › Hebben docenten het gevoel dat ze door formele of informele leiders gesteund, gestimuleerd, geïnspireerd en gemotiveerd worden om aan de slag te gaan met onderwijsinnovatie met ICT? › Maken leidinggevers hun eigen expertise op het gebied van ICT duidelijk zichtbaar? › Tonen formeel leidinggevers een positieve houding ten opzichte van onderwijsinnovatie met ICT? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Leiderschap, indicator Rolmodellen.</p>
 Leiderschap: faciliteren in tijd en beloningen	Leiderschap: faciliteren in tijd en beloningen	De mate waarin leiders voldoende tijd beschikbaar maken in zowel het rooster als het takenpakket van docenten. En de mate waarin zij een beloning in het vooruitzicht stellen, zoals een promotie of verhoogd salaris.	<ul style="list-style-type: none"> › Is er (extra) tijd vrijgemaakt in het rooster van docenten om deel te nemen aan professionaliseringsactiviteiten? › Krijgen docenten (extra) tijd en/of middelen om te experimenteren met nieuwe vormen van onderwijs met ICT? › Is er een beloning in het vooruitzicht gesteld bij deelname aan professionaliseringsactiviteiten (materieel/ immaterieel)? › Is er sprake van een loopbaantraject binnen de instelling waarbij innovatief onderwijs wordt beloond? › Is bekwaamheid op het gebied van ICT-gebruik in het onderwijs een regulier onderdeel van de gesprekscyclus van de docenten met hun leidinggevers? <p>ZIE Integrale ICT-bewegingssensor, pijler Professionalisering, indicator Faciliteren in tijd, geld en ruimte.</p>

Icoon	Naam	Definitie	Beschrijving
 Ondersteuning vanuit overheid	Ondersteuning vanuit overheid	Ondersteuning vanuit de (lokale) overheid of regio, bijvoorbeeld via subsidies en samenwerkingsverbanden.	<ul style="list-style-type: none"> › Wordt de professionalisering gesteund vanuit landelijk beleid? › Geeft het landelijke beleid een prikkel aan onderwijsinnovatie? › Is het voor docenten mogelijk om een beurs of subsidie aan te vragen voor het doorvoeren van ICT-innovaties binnen hun onderwijs? › Wordt vanuit het landelijke beleid waardering getoond voor innovatief onderwijs met ICT? <p>VOORBEELD Het Comeniusprogramma biedt docenten en andere onderwijsprofessionals de gelegenheid om een beurs aan te vragen voor het doorvoeren van een onderwijsinnovatie binnen een vak of cursus.</p>

Het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT is een vierjarig programma van SURF, Vereniging Hogescholen en de VSNU dat inzet op het samenbrengen van initiatieven, kennis en ervaringen en snel en concreet aan de slag gaan met kansen voor het hoger onderwijs. Dit gebeurt in acht verschillende 'zones'. In de versnellingszone Docentprofessionalisering werken 18 instellingen aan de hand van vijf thema's aan de facilitering en professionalisering van docenten in hbo en wo.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl